۳۷۲ / ۶۰

سالنامه ۱۳۰۶

مدرسه خیریه ابتدائي و متوسطه سلطانیه

راپورت تأسیس — راپورت شش ماهه — راپورت جشن افتتاح وذکر بعضي از نظامات مدرسه

شیراز تیرماه ۱۳۰۷

شیراز — مطبع مصطفوی

اسکن شد
تاریخ: بهمن ۹۶

مؤسس ومدیر و اعضاء وعده از شاگردان شعبه ابتدائی مدرسه خیریه سلطانیه شش ماه پس از تاسیس

۱ آقای کرامت الله خان مشیری مؤسس مدرسه ۲ — آقای حسام زاده مدیر مدرسه ۳ و ۵۴ و ۶ و ۷

دانشگاه تهران
کتابخانه مرکزی
و مرکز اسناد
۴۶۲۹

بسم الله الرحمن الرحیم

مقدمه

مروز انوار علم و معرفت دنیا را منور ساخته و قلوب بشری را
نور پرتو خویش روشن نموده، ولی هیهات که ما ملت شش هزار ساله
کهن ، سالها بلکه قرنها از قافله ترقی عقب هستیم
بقدر ناله و فریاد کنیم ، باید استین بالا زد و بدون مقدمه
بحرفی بکار مشغول شد ـ چه ، وقت مانند برق در گذر
است

تجربیات ۲۰ ساله نهضت مشروطیت کاملاً ثابت کرده که هیچ راهی
برای خلاصی ازاین ذلت و فلاکت نیست بجز بسط علم و توسعه
معارف و ترویج دانش و معرفت .

بختانه بزرگان و ثروتمندان وطن ما کمتر بدین فکر افتاده
آنها یکه میتوانند بکنند یا نمیکنند و یا نمیخواهند بکنند
حالات بدبخت فارس بجهات تاثر اور بسیاری که مورد ذکر انها
است از تمام ایالات ایران از این حیث واز هرحیث عقب تر
ودر یك همچو اراضی وسیع و خاك پهناوری که مهد تمدن
قدیم ایران و مالا مال از افتخارات سالفه است جهل و جهالت
جانسوز که ماده المواد بدبختی است حکمفرما می باشد ـ ای دریغ
این بدبختی و غفلت مدهش و جانسوز

این کتابچه در قسمت نطق آقای حکمت مقایسه بین عده محصلین

فارس وایالات دیگر ومغایرت عجیب آنرا ملاحظه خواهید فرمود.

یك شخص کریم النفس و بزرگی که بواسطه جهل عمومی قدر او امروز مجهول و انطور که باید و سزاوار است جامعه او را باین زودیها نخواهد شناخت با عشق وعلاقه سرشار اخیراً اقدامی نموده که فرزندان آبه وطن را رهین عشق پاك و احساسات مقدس خویش ساخته‌است این شخص آقای کرامت‌الله خان مشیری هستند که املاکی را بطور دائم بر مدرسه ابتدائی و متوسطه سلطانیه وقف نموده‌اند.
این مدرسه شش ماه است تاسیس شده و مجلس جشن افتتاح ان در روز ۱۷ خرداد ماه / ۱۳۰۷ با حضور عموم طبقات اهالی شیراز در باغ مدرسه با شکوه ترین طرزی منعقد گشته است.
حالا کسی نمیداند که این شخص محترم باندازه توانائی خود برای این امالت چه کرده‌اند چه، وقبالی را که وقف بر مدرسه نموده‌اند اگر آباد شود عایدات ان بقدری زیاد است که از عایدات ان می توان چندین مدرسه متوسطه و عالی دار الفنون (کالج) با بهترین و ابرومند ترین وضعی تاسیس نمود.
انشاء الله روزی بیاید که از سایر نقاط ایران هم برای تحصیل به دارالفنون آتیه این مدرسه خیریه بشتابند و ابنای وطن از برکت این اقدام خیر برای خدمت بوطن آراسته و مجهز گردیده وطن را از این فلاکت و بدبختی نجات دهند
نباید به مدرسه مختصر ابتدائی حاضره نظر نمود باید در کنه کار و عاقبت عمل فکر کرد ـ هر کاری که در اول خرد و کوچك است بعد بزرگ خواهد شد. انهائیکه از اول وظیفه سهمگین و

آقای کرامت الله خان مشیری مؤسس محترم مدرسه خیریه
ابتدائی و متوسطه سلطانیه که نام خویش و مرحومه خانم
سلطان الحاجیه را زنده و پاینده داشته اند

بزرگی را عهده دار شده ، راه را هیچوقت با تنها نرسانیده اند
چون معمول است که مدارس مهم اروپائی همه ساله کتابچه
حاوی عملیات سالیانه خویش منتشر می نمایند ، مدرسه خیریه
سلطانیه هم در این عمل سبقت گرفته او این مدرسه ایست که
خلاصه راپورت شش ماهه خویش را بصورت یك کتابچه منتشر
می نماید .

ضمناً شرح مجلس جشن افتتاح مدرسه را که بتصدیق عموم با
شکوه ترین مجالس جشن و لذت بخش ترین مجامع بوده است
و حاوی نطق حالات توجه حضرت آقای فیوضات ریاست محترم معارف
فارس و نطق علمی وادبی دانشمند معظم آقای میرزا حسنعلی خان
حکمت است به این کتابچه مختصر ضمیمه نمود تا عموم قرائت نموده
بلکه بزرگان و ثروتمندان ما وانهائیکه می توانند انشاء الله
بموسس محترم این مدرسه تاسی جسته بوسیله شرکت ها وکمپانیها
وانواع تدابیر مسبب تاسیس اینگونه موسسات خیریه که تنها امید
نجات ابنای وطن است شوند .

وبالله التوفیق و علیه التکلان

جشن افتتاح مدرسه خیریه سلطانیه

عصر پنجشنبه ۱۷ خرداد ماه ۱۳۰۷ بنا بدعوتی که از طرف ریا
جلیله معارف بعمل آمده بود ایالت جلیله و امارت معظم ا
و آقایان صاحبمنصبان ارشد و رؤسای محترم ادارات و غا
اعضاء محترم ادارات وعده کثیری از محترمین ، اعیان تجار ، اصنا
کسبه ، وکلای محترم بلدیه ، مدیران جرائد ، اولیاء اطفال مدر
و از عموم طبقات در باغچه مدرسه سلطانیه که محل وسیع و خو
است حضور بهم رسانیده عده حاضرین بالغ بر یکهزار و پانص
نفر بود — زنها نیز در این جشن شرکت داشته یك خیابان
وسیع که در یکقسمت باغ واقع بود مفروش گردیده و اختصا
به نسوان که عبارت از فامیل اطفال مدرسه و مدیرات و معلما
مدارس نسوان بود داده شده مدرسه مالا مال از جمعیت و موزیك د
قسمتی مترنم بود تا مسافتی از محوطه کاملاً و به بهترین شکلی تزیین
گردیده در داخل صحنه مدرسه نیز با بیرق های الوان تزیین شد
جای مخصوصی که شاگردان مدرسه ایستاده بودند نیز بشکل مخصوص
تزیین شده عده از شاگردان مدرسه بلباسهای سورمه رنك مخصوص
بسیار زیبا که اختصاص بخود مدرسه داشت و با کلاه و نشان
مخصوص مدرسه همه بانظام و مرتب با بیرق مدرسه که مارك مدرسه
در روی آن نقش شده بود در دیرخودشان ایستاده وباشکوه ترین قسمت
مجلس جشن را تشکیل میدادند — مراسم جشن افتتاح مدرسه
بموجب پروگرام مشروحی که درظهر کارتهای دعوت طبع شده بود دو
ساعت بطول انجامیده یك ساعت ونیم بغروب شروع و نیم از غروب گذشته

خاتمه یافت بدواً شاگردان مدرسه سرود اول مدرسه را که در حماسه وطنی و ترغیب به کسب اخلاق و علم بود با آهنگ مطبوع و مخصوص خواندند بطوریکه صدای بی گناه انها قلوب حاضرین را مرتعش و مهیج ساخت بعد موزیك و بعد از آن کوچکترین شاگرد مدرسه بمیز خطابه بالا رفته از مهمانان تشکر نمود بعد از آن دفیله شاگردان مدرسه شروع یك عده از شاگردان با لباس مخصوص دفیله دادند و جلو انها بیرق مدرسه با هتزاز بود عده دوم با لباس مخصوص ورزش همه منظم ومثل یك قشون کوچك مرتبی در حرکت بودند و از جلو تمام حضار بانظام عبور کرده وموزیك مارش دفیله را می نواخت بیرق و شاگردان همه در جلو عکس اعلیحضرت سلام دادند ـ این دفیله و انتظام و ترتیب شاگردان جلب نظر و توجه حاضرین را نموده بود و همه را غرق لذت ساخته ، تحسین مینمودند پس از آن شاگردان سرود دوم مدرسه را خوانده بعد موزیك وتنفس و بعد از آن راپورت عملیات ٦ ماهه مدرسه از طرف آقای حسام زاده مدیر مدرسه قرائت و با کف زدن حضار خاتمه یافت

بعد از آن نمایش و ورزش و ژیمناستیك عده از شاگردان با لباس مخصوص وورزش شروع وباشکوهترین منظره را تشکیل داده ـ بقدری این نمایش مرتب ، منظم جالب وجذاب بعمل امد که نمیشود وصف نمود نمایش وورزش شاگردان درحقیقت نورامیدی بودکه درقلوب حساسین تابش درخشانی می نمود ـ بعد از ختم ورزش موزیك وتنفس و بعد از ان جائزه شاگردانی که در امتحانات نهائی سالیانه کلاسهای مدرسه حائز نمره ۱ و ۲ و ۳ شده بودند از طرف آقای رئیس معارف در

جلو حضار توزیع و بعد از آن شاگردان مدرسه سرود سوم را خوانده - بعد آقای حکمت نطق علمی ادبی جالب توجهی ایراد نمودند و با کف زدن حضار نطق ایشان خاتمه یافت نطق ایشان حاوی گفته های بزرگان و فلاسفه و مقایسه تاریخی بین حالت حاضره اجتماعی ایران یاقبل از نهضت کورش کبیر بود . بعد از آن سرود چهارم مدرسه خوانده شده سپس آقای رئیس محترم معارف پشت میز خطابه تشریف برده نطق غرا و جالب توجه و مهمی حاوی ترغیب و تشویق بعلم و تقدیر از همت موسس محترم و زحمات مدیر و اعضاء مدرسه ایراد و برای قدردانی و تشویق از موسس محترم و مدیر مدرسه عکس بزرگ موسس محترم آقای کرامت‌الله خان مشیری را با دست خود باعضاء مدرسه سپردند که دراطاق دفتر مدرسه نصب نمایند و در روی عکس نوشته بودند که از طرف اداره معارف برای نصب در اطاق دفتر مدرسه در اولین جشن افتتاح مدرسه داده شده است و یك نشان طلا هم از طرف اداره معارف به آقای حسام زاده مدیر مدرسه برای تقدیر از زحمات ایشان داده و با دست خود به سینه ایشان نصب نمودند

نطق معظم‌له با هلهله و کف زدن حضار خاتمه یافته و سپس موزیك خاتمه نواخته شد - آهنك بی گناه اطفال و سرود و نظام انها بطوری جالب توجه بود که قلب همه را تکان داده و در حقیقت یك نهضتی در روح حاضرین ایجاد . انتظام مجلس و شکوه آن همه‌را متوجه داشته‌و هیچکس چنین جشنی را بخاطر نداشت‌و نظیر این جشن تا بحال در شیراز واقع نشده و بعمل نیامده بود .

راپورت ۶ ماهه مدرسه خیریه سلطانیه است
که درروز جشن افتتاح مدرسه ۱۷-خرداد-۷
ازطرف آقای حسام‌زاده مدیرمدرسه قرائت شده‌است

اگر چه مدرسه خیریه سلطانیه یك موسسه نو زاد و تازه ایست که بنا و شالوده آن از نو گذاشته‌شده و مربوط به موسسه قدیمی مدرسه خیریه ضیائیه نمیباشد . ولی‌چون موسس هردوبکی‌است بی‌مناسبت نیست برای استحضارخاطر آقایان معظم وبرای اینکه مختصر ذکری‌از عملیات‌معارف پرورانه موسس محترم‌شده‌باشد ، ازمدرسه قدیمی ضیائیه که منحل گردیده وازصورت مخارج ان باختصارراپورتی بیان شود .

مدرسه خیریه ضیائیه در بهمن ماه / ۱۲۹۷ در زمان ریاست معارف آقای رحمت وریاست اوقاف آقای حاج مدرس از طرف آقای کرامت‌الله خان مشیری تاسیس و محل مخارج ان را موقوفات مرحوم ضیاء الملك قرار داده اند .

مدرسه مزبوره ۹ سال دوام کرده و تا سال گذشته برقرار بود سال گذشته بجهات ونظریاتی باموافقت نظر اداره جلیله معارف و تصویب ان اداره جلیله منحل‌گردیده و بلا فاصله در صدد تاسیس مدرسه نو زاد سلطانیه برآمده اند . مخارج ۹ ساله مدرسه ضیائیه بالغ بر ۸۱۰۰۰ تومان‌ویك قران‌وهفتصدوپنجاه‌دیناراست .

- چندی قبل موسس محترم برای‌خلود روح و بقای نام مرحومه خانم سلطان الحاجیه و برای کمك به معارف وطن وتربیت اولاد

نوزاد ایران ، با عشق و علاقه سر شار ، چند قطعه از رقباتی را که از ان مرحومه به ایشان منتقل شده بود از قبیل سیریز جان وقامور و غیره وقف برمدرسه‌ای نمودند که بنام ان مرحومه تاسیس و از عایدات ان املاک اداره شده برای همیشه بر قرار و پاینده بماند رقبات مزبوره را هم بتصرف وقف داده و عمل بوقف هم فرموده‌اند . این اقدام با استحضار اداره جلیله معارف انجام گرفته و مدرسه را نیز در تحت نظر ان اداره قرار داده و در اداره اوقاف هم صورت جریان امر بهمین کیفیت ثبت شده است .

ملاحظه می فرمائید که این اقدام یك اقدام اساسی و تزلزل ناپذیری است که هیچوقت خللی در ان راه نتوان یافت و یك اقدام خصوصی و بی اساس نیست که مدت قلیلی دوام نموده و مثل غالب موسسات ما از میان برود یا اتفاقات مختلفه ، تغییرات اوضاع تبدلات ایام و یا اراده اشخاص بتواند تزلزلی به ارکان ان وارد سازد .

موسس محترم پس از این اقدام برای تاسیس مدرسه وعملی کردن آمال خویش با اداره جلیله معارف داخل شور و مذاکره گردیده و از اولین قدم با جلب نظر ان اداره شروع به تاسیس مدرسه نموده اند . پس از بیان این مختصر مقدمه لازم است خلاصه از شرح راپورت شش ماهه مدرسه خیریه سلطانیه بعرض آقایان برسد .

(اینك راپورت ٦ ماهه مدرسه خیریه سلطانیه)

در تاریخ ۱۹ مرداد ـ ٦ برحسب نظریه ریاست جلیله معارف و

مؤسس محترم ، آقای حسام زاده . برای مدیریت مدرسه سلطانیه انتخاب وتاسیس وتشکیل و مدیریت مدرسه به ایشان تکلیف گردید.

این نکته را باید قبلاً عرض کرد که رقبات معینه از طرف مؤسس محترم وقف بر مدرسه متوسطه گردیده و این نکته بخصوص در وقفنامچه قیدوتصریح شده است که عایدات املاک بمصرف مدرسه متوسطه برسد ولی بمناسبت اینکه عدهٔ کافی ازمحصلین متوسطه در ابتدا یافت نمیشد تاسیس مدرسه متوسطه غیر مقدور بود ، لذا با موافقت نظر مؤسس محترم و اداره جلیله معارف قرار بر این شد که ابتدا مدرسه ابتدائی تاسیس و در سال بعد که سال جاری باشد در صورت امکان مدرسه متوسطه هم تشکیل و اگر صورت امکان نیافت ، برای شاگردان ابتدائی این مدرسه که سال به سال ترقی می‌نمایند پس از اختتام دوره ابتدائی کلاسهای متوسطه دائر شود و بعد چنانچه بودجه مدرسه و عایدات رقبات کفایت نمود همیشه هر دو مدرسه ابتدائی و متوسطه دائر والا تدریجاً از کلاسهای پائین مدرسه ابتدائی حذف و به کلاسهای متوسطه افزوده شود تا بالاخره مدرسه ابتدائی بکلی حذف شده و یك باب مدرسه متوسطه شش کلاسه بجای آن بر قرار گردد .

تاسیس مدرسه

در شهریور ماه ۱۳۰۶ / از طرف مدرسه اعلانی برای قبول شاگردان داوطلب منتشر گردید مبنی بر اینکه از ۲۰ ش

تا ۱۵ مهر ماه دفتر مدرسه برای ثبت اسامی شاگردان داو طلب مفتوح است .. تا تاریخ ۳۰ مهر ماه ۳۹ نفر شاگرد بمدرسه معرفی و در دهم مهر مدرسه توانست دو کلاس از شاگردان تشکیل دهد .. در آغاز تاسیس مدرسه کلاس اول دارای ۳۰ نفر محصل و کلاس دوم دارای ۹ نفر محصل بود و محصلین کلاس اول همه از اطفالی بودند که هنوز مدرسه ندیده و سواد نداشتند. در مهر ماه / ٦ سه نفر معلم و یك نفر فراش برای شعبه ابتدائی مدرسه استخدام گردید .

از ۱۵ مهر ماه / ٦ مدرسه مفتوح وشروع بکار کرده واز اوایل همان ماه شروع بتهیه اثاثیه جدیدی بطرح تازه برای مدرسه نمود .

پرگرام جاریه در کلاسهای مدرسه همان پرگرام وزارتی وتنها به قسمتهای دروس اخلاق ، اداب ، حفظ الصحه و ورزش بیشتر اهمیت داده شده است .

برای اینکه مدرسه چند ماه بعد از افتتاح رسمی مدارس تاسیس و مفتوح گردیده و از این جهة عقب بود ، اوقات مدرسه در اوایل تاسیس در عوض ٥ ساعت ٦ ساعت تعیین گردید ۳ ساعت صبح . ۳ ساعت عصر . محل مدرسه در اوایل تاسیس جای محقری بود و بمناسبت تعجیل در تاسیس و یافت نشدن محل مناسب بالاجبار چندی با ان خانه ساخته بود .

در ماه ابان — ٦ عده شاگردان مدرسه به ٤٧ نفر رسید و مدرسه توانست از شاگردان موجوده بر حسب قوای انها سه کلاس تشکیل دهد بنام کلاس ۱ و ۲ و ۳ .

در اثر جدیت و اهتمام مخصوص موسس محترم در ماه اذر این باغچه

وسیع که فعلاً آقایان معظم در آن تشریف دارند برای محل مدرسه تهیه شده و در ۲۶ آذر مدرسه بدین محل انتقال یافت .

عده شاگردان مدرسه از آن تاریخ تا کنون رو بتزاید و تاحال به هشتاد نفر رسیده بعلاوه بمناسبت عدم کفایت منازل این باغچه ، مدرسه بیش از این نتوانسته است محصل برای کلاس اول بپذیرد .

عده شاگردان کلاس اول در اردی بهشت ـ ۷ به ۵۴ نفر رسیده و چون از حد معمولی یك کلاس بیشتر بود بدو کلاس تفکیك گردید بنام کلاس اول شعبه ـ ۱ ـ و کلاس اول شعبه ـ ۲ که هر کدام دارای ۲۸ نفر محصل ابتدائی میباشد وفعلاً مدرسه دارای چهار کلاس و در سال جاری پنج کلاس خواهد داشت . در این ماه یکنفر معلم دیگر برای کلاس اول شعبه ۲ استخدام شده است .

محصلین کلاس دوم مدرسه سلطانیه اطفالی هستند که بهیچ وجه مدرسه ندیده و در آغاز تاسیس مدرسه پذیرفته شده پس از دو ماه تحصیل در کلاس اول ، کلاس دوم از آنها تشکیل و امسال علاوه بر اینکه در امتحانات نهائی سالیانه در حضور مفتشین محترم معارف و موسس محترم از عهده امتحان کلیه مواد پر گرام سال دوم مدرسه ابتدائی بخوبی برآمده معلومات آنها بالنسبه عمقی و قوی تر از کلاس دوم است و در حقیقت شاگردان این مدرسه در مدت شش ماه کار دو سال را انجام داده اند بدون آنکه ذره خستگی به قوای روحی و جسمی آنها وارد آید .

و بواسطه جدیت مخصوص که در موضوع ورزش و نظافت و صحت آنها بعمل آمده ، همه سالم وخوش بنیه و در امتحان سالیانه اخیر

کم استعداد ترین شاگردان این مدرسه از کلاس‌های خود رد نشده اند.

سرود و ورزش.

سرود های مخصوص با آهنگ مخصوص در حماسه وطنی و ترغیب به کسب علم ودانش واخلاق حمیده و کار و کوشش بطور اختصاص برای شاگردان این مدرسه تهیه و بانها آموخته شده‌است.

بازی فوتبال برای عده از شاگردان تهیه شده و هفته دو روز صبح های زود شنبه و دو شنبه در زمین مخصوص فوتبال به این بازی اشتغال دارند و هفته یک روز روز های پنجشنبه در تحت نظر معلمین و مستخدمین مدرسه با کمال نزاکت و آرامی ربع فرسخ الی یک فرسخ پیاده میروند و با این اقدام تقریباً یک شعبه پیش آهنگی مختصری برای مدرسه تهیه شده است که علاوه بر تربیت قوای بدنی و تمرین در پیاده روی ، ترتیب زندگی اجتماعی و مساوات و بسیاری از نکات لازمه زندگی را بدانها میآموزند.

شعبه صنعتی.

بعلاوه مدرسه در نظر داشت یک شعبه مختصر صنعتی تأسیس نماید که بمحصلین این مدرسه علاوه بر دروس و علوم معینه یک چند از فنون صنعتی نیز آموخته شود و چون صنعت قالی بافی یکی از صنایع مهمه وطنی است آن را مقدم بر سایر صنایع قرار داده و برای اقدام باین کار با جدیت موسس محترم در فروردین ماه ۷ یک کلاس قالی بافی حاوی دو دستگاه کارخانه قالی بافی تأسیس گردیده و شروع بکار

گردند و از میان محصلین مدرسه سی نفر شاگرد انتخاب شده اند که همه روزه هر کدام یکساعت در تحت نظر معلم مخصوص قالی بافی به تحصیل این فن اشتغال دارند و مقداری از نمونه کار آنها فعلاً حاضر و در کلاس قالی بافی موجود و اقایان معظم میتوانند بدانجا تشریف برده نتیجه کار دو ماهه شاگردان مدرسه را تماشا فرمایند مدرسه در نظر دارد که یك شعبه صابون پزی نیز تاسیس نماید .

نظامات مدرسه .

برای تنظیم امور مدرسه تشکیلات وترتیبات مخصوصه داده شده ، دفاتر مخصوصی تعیین و نظاماتی در مدرسه جاری است که مجال شرح انها متاسفانه در اینجا نیست و آقایان معظم می توانند هر زمان میل داشته باشند بمدرسه تشریف اورده از ترتیبات مستحضر گردیده ، وضعیات مدرسه‌را ملاحظه فرمایند و از اوضاع یك موسسه وطنی که تنها راه امید نجات مملکت و چشم همه به ان و نوع ان است اگاه گردند .

یکی از جمله این تنظیمات اینست که همه روزه نیمساعت مخصوص برای تفتیش نظافت اطفال معین شده است که در ان وقت بانها نمره داده شده و این نمره موثر در تعیین رتبه هفتگی انها است . با این اقدام تفاوت فاحش در نظافت وصحت اطفال محسوس گردیده

پیشرفت محصلین .

خیلی متاسفیم که امروز مجال نیست که نتیجه تحصیلات ۶ ماهه مدرسه را بعرض نمایش مهمانان محترم بگذاریم و خیلی مایل

بودیم که آقایان معظم از شاگردان این مدرسه شخصاً از هر قسمتی که میل دارند در حدود پرگرام امتحان فرمایند تا ملتفت شوند که چگونه محصلین این مدرسه در اثر توجه و ریاست جلیله معارف و علاقه و عشق موسس محترم و کوشش مخصوص اعضاء مدرسه در شش ماه کار دو سال را انجام داده اند .

مدرسه با این ترتیبی که تا بحال پیش رفته امیدوار است که بتواند تدریس مواد پرگرام شش ساله ابتدائی را بشاگرد در سه الی چهار سال بانجام رساند ، یعنی شاگرد بیسواد که بمدرسه داخل می شود پس از سه الی چهار سال مواد تحصیلات شش ساله ابتدائی را بخوبی امتحان دهد و اگر این ادعا کمی در نظر بعضیها مشکل بلا محال جلوه کند ممکن است مرحمت فرموده در مواقع فرصت بمدرسه تشریف آورده عملاً بشرفت شش ماهه محصلین را ملاحظه فرمایند .

محل مدرسه .

برای محل مدرسه چون محل فعلی منازلش کم است ، موسس محترم در نظر دارند که محل بهتر ومناسب تری را که دارای منازل و سیعه و مطابق حفظ الصحه باشد برای سال جدید تدارک فرمایند و در این کار جدیتی بسزا دارند که امید است نتیجه آن قریباً مشهود و بنظر اهالی محترم برسد ، بعلاوه در نظر دارند که زمین مخصوص برای مدرسه تهیه وشروع به بنای مخصوص برای مدرسه بفرمایند .

حفظ الصحه . نکات صحی در این مدرسه با بهترین وضعی که ممکن است مراعات و برای حفظ صحت اطفال تدابیری اتخاذ شده که مجال ذکر نیست .

هفتهٔ یکمرتبه اطفال بوسیله طبیب مخصوص معاینه وصحت اطفال تفتیش میشود وشاگردان مریض با دفتر مخصوص بمریضخانه فرستاده میشوند ودر تحت معالجه قرار میگیرند ـ شاگردانیکه دارای امراض مسریه هستند ازمعاشرت با شاگردان دیگر ممنوع و غالباً موقتاً ورود آنها بمدرسه منع میشود

مخارج مدرسه .

کلیه مخارج مدرسه از اول تأسیس تا حال یعنی از مهر ماه ـ ۹ تا آخر خرداد ـ ۷ از اثاثیه تازه که تهیه شده و کلیه لوازم مدرسه و اجاره محل مدرسه و حقوق اعضاء و مخارج متفرقه بالغ بر ۱۵۰۰ هزار و پانصد تومان است باستثنای مخارج این جشن که بالغ بر مبلغ ۲۵۰ دویست و پنجاه تومان بر آورد شده است .

مؤسس محترم کاملاً امیدوار هستند که عایدات رقبات موقوفه مدرسه در آتیه رو بتزاید نهاده و از آن عایدات بتوانند برداخت بود جه هر دو مدرسه ابتدائی و متوسطه را عهده دار گردند .

کلاس اکابر متوسطه

مدرسه سلطانیه با مساعدت خدمتگذار صمیمی وطن فاضل ودانا و دانشمند معظم آقای فیلسوف مدیر محترم سابق مدرسه سعادت بوشهر برای خدمت بمعارف این شهر و برای کمک به معلمین محترم مدارس ابتدائی و اکابر داو طلبان آزاد تحصیلات متوسطه از زمان ورود معظم له یک کلاس اکابر متوسطه

تشکیل داده است و معظم له افتخاراً تدریس در آن کلاس را عهده دار گردیده ، این کلاس فعلاً عصر ها از دوساعت بغروب تا غروب دائر است

دروس این کلاس عبارت است از حساب هندسه جبر و مقابله ، فیزیك ، شیمی جغرافیای عمومی ، محصلین این کلاس آزاد را بیشتر معلمین محترم مدارس تشکیل میدهند ، عده این کلاس تا بامروز بالغ بر شصت نفر است.

تعطیل تابستان .

مدرسه اینطور تشخیص داده است که در این محیط تعطیل تابستان برای شاگردان این مدرسه مضر است و زحمات سالیانه مدرسه که در باره اطفال متحمل شده مخصوص در قسمت اخلاق همه از میان خواهد رفت ، لذا اعضاء مدرسه حاضر شده اند که بخود زحمت داده تابستان را هم برای تربیت ابناء وطن بکار مشغول باشند.

مدرسه متوسطه . اعلانی بمضمون ذیل امروز منتشر گردید،

اگر در این سال عده شاگردان داو طلب کلاس اول متوسطه اقلاً به بیست نفر برسد مدرسه بلا فاصله کلاس اول متوسطه را تأسیس و معلمین کافی و دانا استخدام خواهد کرد محصلینی که امساله در امتحانات ٦ ساله ابتدائی حائز نمره قبولی شده مایل بادامه تحصیلات باشند و بخواهند تحصیلات خویش را در این مدرسه ادامه دهند و در تحت تربیت این

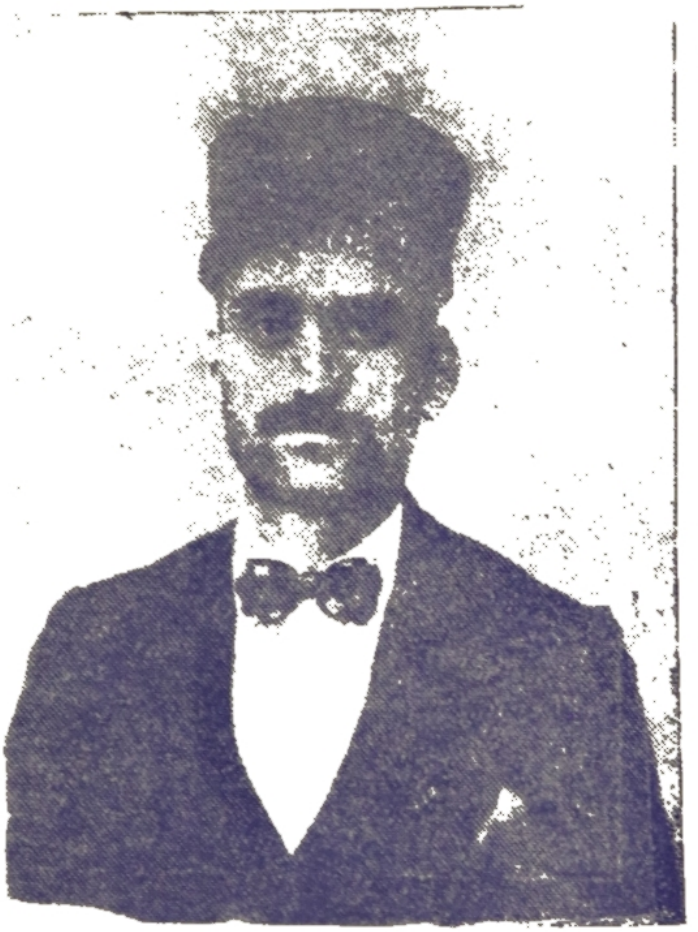

آقای میرزا ابوالقاسم خان فیوضات رئیس محترم معارف
و اوقاف ایالتی فارس که در زمان ریاست ایشان معارف
فارس کامهای سریعی رو بترقی برداشته است

مدرسه قرار گیرند میتوانند پس از ختم امتحان اسم خود را دردفتر این مدرسه ثبت نمایند و در این صورت اولین کلاس متوسطه پس از دو ماه تأسیس و بمحصلین ابلاغ خواهد شد که بمدرسه حاضر شوند.

در خاتمه نباید ناگفته گذاشت و نباید از حق گذشت که این اقدامات و پیشرفتها در زمان ریاست معارف حضرت آقای فیوضات و از برکت توجه مخصوص ایشان و معظم له عامل مهمی در تأسیس این مؤسسه و پیشرفت آن بوده و میباشند و همواره تشویقات معظم له نیز سبب تهیج و دلگرمی مؤسس محترم و جدیت اعضاء و کارکنان مدرسه بوده است.

شیراز — ۱۷ خرداد ماه ۱۳۰۷

نطق آقای حکمت در روز جشن افتتاح

بنام خالق علم و هنر

ذوات محترمی که در این مجلس شرف حضور دارید! بدواً از بخت خویش تشکر میکنم که مرا موفق ساخت در چنین مکان مقدسی که سنگ شالوده بنای سعادت عده‌ای از ابناء وطن گذاشته میشود و خلاصه کرام و محترمین در آن شرکت جسته اند. وظیفه‌ایرا ادا نطق مجلس را بر عهده بگیرم.

هنگامی که باید ودرخور چنین جشن مقدس است ادای [illegible] قسم که از کرم عمیم حسار منو قعم که بنظر لطف نگریسته ودرگذرند. و نیز مسرورم که بحمدالله از توجهات اولیاء دولت و مخصوصاً ریاست محترم معارف فارس مدارس نسوان فارس هم بقدری اهمیت تربیت و نمای روحی پیدا کرده اند که برای اولین مرتبه در یك جشن مقدس معارفی بحضور دعوت شده اند و نوید الجنات تحت اقدام الامهات را برای نسل آتیه بگوش هوش میرسانند.

چون راپورت مفصل و دیباچه بر افتخار عملیات مدرسه قبلاً بتوسط [illegible] محترم مدرسه [illegible] شده است [illegible] خواهر محترم از اوضاع مدرسه مقدسه سلطانیه و از نتایج کثیره که در مدت طولانی در اثر مساعی جمیله موسس و مدیر محترم مدرسه بدست آمده مسبوق گردیده و بنده را از بیان آن مطلب معاف ساخته است لذا عرایض بنده بیشتر عبارت از کلیات و بیان حقایق ثابته ای خواهد بود که اهمیت ووجوب کسب علم و معرفت را میرساند و سر ترقی ملل را روشن میکند.

اهمیت اینگونه مدارس و موسسات معارفی در بدو امر شناخته نمیشود اثرات تعلیم و تربیت که در چهار دیوار مدارس در مزرعه اذهان نسل های آتیه کاشته میشود در ابتدای امر معلوم نیست ولی همیشه درخت های همایونی که در سایه آنها ملک و ملت میتواند رخت ببرد و از سموم حوادث ایمن گردد در اینگونه مزارع نشو و نما می کنند آری تمام ملل اهمیت واقعی حوادث جزیره را در ملتفت نمی شوند و حتی شعرا و بزرگان را در زمان حیات کمتر قدر شناسی می کنند ولی بعد به اهمیت آنها پی میبرند معروف است که اهالی هفت شهر از شهرهای یونان جنازه هومر شاعر معروف یونان را ادعا میکردند که افتخاراً در شهر خود دفن نمایند.

در حالیکه هومر در زمان حیات در همان شهرها گدائی میکرد اهمیت تأثیر علم و تربیت بقدری در نهاد انسانی قوی است که حتی در سرخ پوستان امریکائی هم سرایت کرده است امروزه بسیاری از آنها در عداد مقدمین امریکا محسوب و با نژاد سفید پوست بالمساوی از نعمات تمدن بهره مند میگردند

و تعجب خواهید کرد که حتی دو نفر از همان سرخ پوستان بقدری در امر تربیت های عالی پیدا کرده اند که عضو مجلس سنای اتازونی شده اند ملت امریکا قوی و تعالی خودش امر هومر مداوم میخواند و بس.

توانا بود هر که دانا بود | ز دانش دل پیر برنا بود
ز نادان بنالد دل سنگ و کوه | از پراندا رد بر کس شکوه
نداند ز آغاز انجام را | به از نیک داند همی نام را
پزشکی که باشد به تن در دمند | ز رنجور چون باز دارد گزند

یکی از بیانات مستر فورد اول متمول عالم را بی مورد نمی دانم
در اینجا از یکی از مجلات نقل کنم.

مستر فورد میگوید « من مخالف انهائی هستم که معتقد به ذخیره
کردن مال هستند بلکه باید پول را بوسیله مطالعه و مسافرت
در راه توسعه فکر خودتان خرج کنید برای خریدن اسباب و
ابزار تازه ای که بر دقت و سرعت کار شما بیافزاید خرج کنید و از
فقر نترسید »

فورد میگوید « قبل از آنکه بچهل سالگی برسم یکقران پس انداز
نداشتم وقتی خواستم ماشینی را که مثل بازیچه بود امتحان نمایم
ناچار شدم شغل خود را که ماهی ۲۰ لیره عایدی داشت ترک کنم
بدرم تصور کرد در فکر و شعور من خللی راه یافته است
ولی همان بازیچه است که امروز اتومبیل فورد و مایه هزار ها
ملیون منفعت گردیده است » مال و دولت وقدرت و عظمت
فرع علم و دانائی است رئیس کانج تجارتی در دار الفنون بوستون
امریکا مقایسه عجیبی بین مال و علم کرده است و معین
میکند که عایدات یکنفر محصل ابتدائی که شش سال در مدرسه
صرف عمر کرده و یکنفر محصل متوسطه که ۱۲ سال صرف عمر
کرده و عایدات یکنفر محصل عالی که تا سن ۲۲ مشغول تحصیل بوده
است در سن ۶۰ سالگی رویهم رفته چقدر خواهد بود و هم
آن ثابت میکند که محصل متوسطه در ۶۰ سالگی تقریبا
یک برابر و نیم محصل ابتدائی تحصیل مال کرده است ومحصل عالی دو
برابر محصل مدرسه متوسطه در حالیکه چندین سال بیشتر در مدرسه

مشغول تحصیل علم بوده و از کسب مال عقب تر بوده است
چقدر مناسب است قطعه از حکیم سنائی که عین این مدعا را ثابت
کرده است در اینجا ذکر کنم

(قطعه مذکور این است)

ان ستاند مهندس دانا — به یکی مه که پنج مه بنا
وآن کند در دو ماه بنا گرد — که نه بیند بسال ها شاگرد
باز شاگرد ان چشد ز سرور — که نیاید بعمر ها مزدور
کار یکساله وا بها دو درم — علم یك لحظه وا بها عالم

بنده هم در اینجا باجازه آقایان یك مقایسه مختصری بین ملت حاضره
ایران و ملت پارس قبل از طلوع و پیدایش سیروس کبیر
می نمایم تا بخوبی معلوم شود چقدر ترقی معکوس نموده است
گزنوفون مورخ مشهور یونان که در سنه ۴۰۱ قبل از میلاد
مسیح تقریباً یکقرن بعد از سیروس بدنیا آمده است کتابی راجع
بحالات ملت پارس که آنوقت عروس دنیا و وطنشان مهد
عظمت وقدرت دنیای قدیم محسوب میشد نوشته و اغلب وقایع
آن را عر دوت اوالمورخین هم که صادق ترین مورخین محسوب میشود
و در ۴۸۴ قبل از میلاد بدنیا آمده و خیلی نزدیك بعصر سیروس
بوده بیان کرده است بنا براین میتوان بر مطالب آن اعتماد
نمود

پس از مقدمه مختصری که ذکر ممالك متصرفی سیروس را
مینماید اینطور شروع بمطلب میکند :—

پارسیان بر خلاف آنچه معمول اغلب ملل می باشد بتربیت نامه بیش از
همه چیز اهمیت میدادند و کورس موافق همین اساس تربیت
شد مثلاً در سایر جاها معمول است که تربیت پسر را باختیار
پدر می گذارند و پس از اینکه پسر بیك سن معینی رسید
موافق دلخواه خود زندگانی می نماید و لیکن قوانین پارس عیب
را از سر چشمه جلو گیری می نماید و ابناء مملکت را طوری
تربیت میکنند که هرگز بیرامون پستی و جنایت نگردند چون
ملت پارس مرکب از دوازده طایفه است هر کدام از این
طوایف نیز دوازده نفر رئیس دارند اداره اطفال بر عهده
دوازده نفر پیر است و این دوازده نفر را کسانیکه قابل تربیت
اطفال شمرده می شوند انتخاب میکنند کسانیکه بنظر میاید
بیش از همه کس برای تربیت جوانان بتقوی و پاکدامنی قابل
باشند مأمور تربیت جوانان می شوند بالاخره از طبقه مردان
اهالی که بیش از سایرین ممکن است همکنان وابه انجام وظایف
معموله و اطاعت نصایح شورای عالی تهیج کنند برای تربیت
مردان کامل معین میکردند و حتی برای اینکه پیران نیز از انجام
وظائف قانونی خود کوتاهی نکنند برای آنها نیز از طبقه
خودشان ناظر و مفتش معین میشود. اطفال پارس برای آموختن
مراسم عدالت و انصاف بمکتب میروند و از قرار معلوم
همانطوری که در ممالك ما (یعنی یونان) اطفال را برای تعلیم
ادبیات بمکتب می فرستند در پارس اطفال را برای آموختن

عدالت و انصاف بمکتب می سپارند . مخصوصاً گناه حق نشناس را که باعث کینه و عداوت در میان مردم می شود و در مقابل دیوانخانه مجازاتی برای آن در مملکت معین نیست در مکاتب تعقیب می نمایند و اگر معلوم شود طفلی که مورد احسانی واقع شده در موقع امکان ازادای حق تشکر کوتاهی نموده است او را بمجازات سخت میرسانند زیرا که در پارس تصور می کنند آدم حق نشناس از خداوند غفلت کند همچنین نسبت بابوین و وطن و دوستان خود کوتاهی مینماید و بی شرمی که لازم ملزوم حق نا شناسی است و در حقیقت تمام مفاسد اخلاق را باعث می شود در آنها ظاهر میشود .

— اطفال پارس را باعتدال در خورد و خوراك عادت میدهند ملاحظه پیران سالخورده پارس که دائماً در خورد و خوراك راه اعتدال می پیمایند برای اطفال آنها مشوق بزرگی است و نیز یکی از مواد تعلیمات پارسیان اطاعت از قضات است خاصه اینکه پیران قوم نسبت باحکام روسای خود اطاعت کامل مینمایند و این فقره اطفال را بیشتر باطاعت بزرگان وا دار میکند دیگر اینکه اطفال متحمل گرسنگی و تشنگی میشوند چه میبینند پیران هیچوقت بدون اجازه مفتشین برای صرف غذا بیرون نمیروند بعلاوه غذای خود را نزد استاد خود صرف می کنند نه در پیش مادران همچنین در ساعاتی که استاد معین می کند غذائی که هر طفل همراه میاورد نان و نانخورش منحصر به نر تیزك می باشد بعلاوه هر طفلی یك کیلاس مخصوص بخود دارد برای اینکه در موقع تشنگی آب از رود خانه

[illegible] صرف نماید . استعمال اسلحه جنگ به اطفال آموخته میشود وبازی آنها تا سن شانزده وهفده سالگی منحصر بهمین است پس از رسیدن بسن مزبور طفل در زمره جوانان داخل میگردد و تکلیف جوانان تا ده سال حفظ امنیت شهر و دیوانخانه ها است و رفتار آنها نیز در تحت نظر و مراقبت است ودر این سن که غرور جوانی است بیشتر از همه وقت مراقبت میشوند اجرای فرمان قضات و کلیه جنگ آوری ها وظیفه جوانانی است که باین سن رسیده اند اضافه بران ماهی چند بار باید با پادشاه بشکار بروند و در شکار هر ۲٤ ساعت یکمرتبه غذا بخورند آن هم غذای خیلی ساده که عبارت از نان و نوشیدنی و احیاناً گوشت شکار است و در شکار انواع و اقسام فنون جنگ آوری را در تحت امر پادشاه مشق می کنند و آن جوانانی هم که بشکار نمیروند باید در شهر و ملاء عام مشقات بدنی و فنون جنگ آوری را بمعرض نمایش بگذارند و پس از آنکه جوانها ده سال باین ترتیب گذرانیدند و بر دامن آنها هیچگونه لکه اخلاقی وارد نیامد [illegible] زمره مردان کامل داخل می شوند قضات مملکت از این طبقه [illegible] و تا زمانی که مملکت محتاج بمردانی که عقل و [illegible] کامل کرده است نشود این طبقه بجنگ دعوت [illegible] و پس از آنکه ۲۵ سال عمر ایشان در زمره مردان کامل گذشت و بسن ۵۰ رسیدند در طبقه پیران که شیوخ ملت هستند داخل می شوند . طبقه شیوخ در لشگر کشی بخارج مملکت شرکت نمی کنند و برای محافظت منافع عمومی

و داد گری نسبت به افراد رعایا در مملکت می نمایند حتی
جنایات عمده و تعیین تمام مأمورین دولتی با طبقه پیران است
هروقت از طبقه جوانان یا طبقه مردان کامل کسی بر خلاف
قانون حرکتی نماید رئیس طایفه یا شخص دیگر گناه او
را اعلام می کند پیران قوم استماع تقصیر نموده و مقصر
را به پستی و بی شرفی محکوم مینماید آنوقت شخص مزبور در
تمام عمر خود مفتضح و بد نام است . مملکت پارس دارای صدو
بیست هزار جمعیت است و هیچیك از افراد مردم را قانون
از داشتن مناصب دولتی و مقامات عالیه محروم نمیکند تمام
افراد ملت میتوانند ابناء خود را بمکاتب عمومی عدالت بفرستند .
اطفالیکه در مکاتب مزبوره تربیت یافته اند حق دخول در
طبقه جوانان دارند و هر طفلی از این تربیت ابتدائی
محروم مانده است داخل بطبقه مزبور نمیتواند شد و همچنین فقط
جوانانی که دوره خدمت خود را تکمیل کرده اند میتوانند
در زمره مردان کامل داخل شوند و مثل انها بدرجه قضاوت
و مناصب دولتی ترقی نمایند

بالجمله انهائیکه مرحله اول و دوم را طی ننموده اند نمیتوانند
در طبقه سوم داخل گردند و وقتیکه کسی طبقه سوم را با پایان
نامی و با شرافتمندی طی کرد در زمره پیران قوم داخل
می شود بنا براین طبقه پیران مرکب از اشخاصی است که تمام
مراحل پاکدامنی و پرهیزگاری را طی کرده اند این بود
ترتیب حکومتی که پارسیان انرا وسیله موفقیت یا صلاح مفاسد
خود می شمارند .

پارسیان امروز هم (مقصود پارسیان معاصر با اگزنوفون است) عادتی دارند که بر خشونت تربیت زندگانی خانوادگی ایشان و دقتی که در حفظ این ترتیب زندگانی دارند شهادت میدهد مثلاً بعقیده پارسیان تف کردن و دماغ گرفتن و آثار متشعب بسوء هضم از خود خارج نمودن از اعمال قبیحه است و نیز برای قضای حوائج فوریه از شهر خارج شدن بی ادبی شمرده میشود بدون پرهیزگری فوق العاده از خورد وخوراك و مشقتهای بدنی که اخلاط را تحلیل می برد یا اقلاً جریان آن را تغییر میدهد آیا ممکن است این آداب را رعایت نمود؟ دراینجاما باید درك کنیم که اگر سیروس از میان یك چنین ملتی بر نخواسته بود محال بود به فتوحات عالمگیر نائل شود .

بدبختانه امروزه صفات حسنه و اخلاق حمیده و مردانگی ها و مشقات بدنی و حفظ صحت و قوت بنیه جسماً و روحاً از ملت ایران سلب شده است و تنها راه امید ایجاد این قبیل مدارس است که تحت توجهات الهی و ظل حمایت اعلیحضرت پهلوی بتوانند نواقص اجتماعی را رفع و نژاد دانا و توانائی برای آتیه مملکت ایران از نو تهیه کنند

حالا اگر یك قدری دائره نظر را تنك تر کرده و متوجه اوضاع معارفی خود مان یعنی فارس موطن سیروس مهد سعدی و حافظ نمائیم بی نهایت متأثر خواهیم شد در احصائیه معارفی سنه ماضیه عده دخترها و پسرهای فارغ التحصیل مدارس ابتدائی و متوسطه ایالات ایران درج بود

شماره آنها در ایالات اذربایجان پانصد نفر بودو در کیلانات

که بمراتب از اذربایجان و فارس کوچکتر است سیصد وکسری
در اصفهان یکصد وشصت نفر اما درفارس با اینهمه پهناوری و قصبات
عدیده از شمال بجنوب و از شرق بغرب بضمیمه دارالعلم شیراز
فقط شصت نفر بود ! تصور کنید که تقریباً نه برابر اذربایجان
از فارس جلوتر بوده است این نکته نشان میدهد که ملت
فارس نخواسته است باب تربیت و تعلیم را بروی خود بگشاید
ورنه تشریف علم و دانائی بر بالای کس کوتاه نیست . جناب
کبریائی مبری از حب و بغض و اغراض نفسانی است و
بندگانش در بارگاه او یکسانند
ولی تا نگرید طفل کی نوشد لبن
کیکاووس ابن اسکندر و ابن قابوس ابن وشکیر که از شاهزادگان
دانشمند ایران است در کتاب قابوس نامه میگوید .
تن خویش تعب کن بفرهنگ آموختن و هنر اندوختن واین دو
چیز حاصل شود یا بکار بستن آن چیز که دانی یا به اندوختن
آن چیز که ندانی
متاسفانه اکثریت جامعه ما نه بآنچه از نصایح و اندرز و احکام
آسمانی و احادیث نبوی وغیره در حسن اخلاق و سعی و
عمل و کسب علم و هنر در دست داریم عمل میکنیم ونه درپی آموختن
آنچه بر ما مجهول است بر می آئیم غالباً با علم و هنر دشمنیم و
با هر قدم جدیدی در راه ترقی و تعالی مخالف .
برای عبرت ضروری ندارد اگر یکسری بمدرسه کلیمیان که دو
جوار همین مدرسه واقع است بزنیم و به بینیم که این ملت با
وجود قلت عده و کثرت خرافات چگونه برای تربیت تسلیم

آتیه خویش زحمت میکشند ملا عذرا بنای خانه انرا کرده و سایرین اثاثه میدهند . و در نتیجه سبق را ربوده وخواهند ربود

(موانتکیو) عالم شهیر فرانسوی میگوید ، هر ملتی شایسته همان حکومتی است که دارا است ، دست همت افراد ملت باید دروازه سعادت را بروی خود بگشاید و الا دولت بقدری که بودجه و اوضاع فعلی اجازت میدهد مبالغی برای معارف و مدارس تخصیص داده است ملت ایران مخصوصاً فارس وقتی جان تازه پیدا خواهد کرد که لااقل ده برابر بودجه دولتی از کیسه خودش خرج تعلیم و تربیت نماید . یك علت عمده که وبنده ادای این نطق را تقبل کردم فقط از این نظر بود که این مدرسه ملی است و چندین برابر بیشتر باید از موسس و مدیران تشکر کرد چرا ؟

برای آنکه فقط کرامت و علو نفس افراد بدون اجبار و مناسبات رسمی موجب تاسیس این نوع مدارس است و تا امثال این مدارس هم زیاد نشود و شیوع عامه پیدا نکند کاروان ترقی مملکت بسر منزل نجات نخواهد رسید .

از بنده گذشته نسل آتیه و نژاد تربیت شده ایران از امثال آقای کرامت الله خان تشکر خواهد نمود و برکات اعمال خیر انها بخود انها و اولاد شان بر خواهد گشت

مجلسین معظمی که در این مجلس حضور دارید ! وانهائی که در خارج ممکن است از عرایض بنده مسبوق شوید نزد خود انصاف دهید که آیا هیچ لذتی از آیات بیك همچو عمل خیری

دانشگاه تهران
کتابخانه مرکزی
و مرکز اسناد

آقای میرزا حسنعلی خان حکمت مدیر محترم جریده
گفتار راست بمناسبت نطق جالب توجه ایشان در
جشن افتتاح مدرسه

بالاتر است ؟ آیا اگر یك همچو جشنی هم در منازل شما برپا شود و پدر روحانی عده کثیری از ابناء دینی و وطن خود تان باشوید سود دنیا و آخرت نبرده اید .

در عوض اینکه مکنت و دارائی خود را برای یك یا دو طفل بگذارید و بگذرید چندین صد بلکه هزارها فرزندان لایق و دانا پیدا کنید بهتر نیست و بر مقام ابوت شما نمی افزاید ؟ سعی کنید بدو ملت و فرشته رحمت واقع گردید و نام شما مخلد باشد و عزت و احترام واقعی در قلوب برای خود بخرید

حدیث نبوی است که وقتی انسان میمیرد سه چیز برای او میماند ولا غیر ، یا صدقه جاری یا علمی که بدان فائده رسانیده باشد . یا ولد صالح که نام او را زنده دارد» اینك آقای کرامت‌الله خان باتاسیس این مدرسه خیریه این هر سه ودیعه را از خود باقی گذاشت و از امروز بدو صدها نو باوگان صالح و دانا خواهند بود که نام شریفش را زنده نگاه میدارند و در خاتمه هما طور که از آقای کرامت الله خان بنام جامعه باید قدر شناسی نمود از طرف آقای کرامت الله خان هم باید از آقای حسام زاده مدیر دانشمند مدرسه تشکر کرد که اگر حسن اخلاق و لیاقت ذاتی و معلومات فنی و علمی ایشان نبود این نبت خیر شاید باین زودی بعرصه ظهور نمیرسید و این نهال تازه بی سرپرستی همچنین باغبانی سرسبز نمیگردید

از خدا میطلبیم که ان هر دو وجود محترم را موفق بدارد تا این بار سنگین را بمنزل رسانیده و این وظیفه مشکل را که تقبل نموده اند اند با حسن وجهی انجام دهند و همه ساله

جشن هائی بس با شکوه تر منعقد دارند وماند دار الفنون های بزرگ دنیا این مدرسه هم همیشه رو بترقی گذاشته و مخلد ماند و از خدا مسئلت باید کرد که سایر ابناء وطن و محترمین و متمولین مملکت را بایشان اینگونه اعمال خیر موفق و سعادت مند فرماید

(مفاد نطق حضرت آقای فیوضات رئیس محترم معارف در روز جشن افتتاح مدرسه خیریه سلطانیه — ۱۷ خرداد / ۷)

آقایان محترم : با اینکه خداوند متعال جلت عظمة از همه چیز بی نیاز است میفرماید (لان شکرتم لازیدنکم) - پس بموجب این دستور آسمانی ما بیشتر مدیون و موظف هستیم نسبت باشخاصیکه در راه ترقی مملکت خصوصاً تعلیم و تربیت ابناء وطن اقدام میکنند همه نوع [قولاً و عملاً] اظهار قدردانی وشکرگذاری نموده ازاقدامات آنها تقدیر نمائیم .

آقای کرامت الله خان مشیری چنانچه در ضمن راپورت مدرسه بیان گردید ، از سال ۱۲۹۷ باینطرف بودجه یکباب مدرسه را از موقوفات مرحوم ضیاء الملک می پرداخت منتهی نظر باینکه عایدات موقوفات مزبوره کافی نبود وانظر بپاره ملاحظات دیگر که ذکرش فعلاً مورد ندارد ، در سنه گذشته اداره معارف با موافقت نظر موسس محترم تصمیم گرفت که عایدی موقوفات مرحوم ضیاء الملک و مرحومه خانم سلطان الحاجیه را روبهم ریخته و اینمدرسه را تاسیس نماید - و سال گذشته

مقارن همین اوقات بود که آقای میرزا علی اصغر خان حکمت رئیس کل تفتیش وزارت جلیله معارف در شیراز تشریف داشتند و در صورت گرفتن و عملی شدن این فکر فوق العاده مساعدت فرمودند — آقایان تصدیق دارند که در مملکت ما نیز اشخاصی هستند که میل بتاسیس مدرسه وسایر موسسات خیریه نیز دارند منتهی فرقی که ما ایرانیان با اروپائیها داریم این است که ما از روی همت میخواهیم کار کنیم و در بدو امر وظیفه و تکلیف را باندازه بزرگ میگیریم که هنوز چند گامی بیهوده بمقصد نرسیده خسته میشویم چنانچه از بدو مشروطیت باینطرف در اغلب ولایات و ایالات مملکت مدارس خیریه مفتوح ولی طولی نکشیده است که منحل گردیده و اساس آن از میان رفته است .

ولی اروپائیان بقدر مایه خویش کار میکنند و میزان را سرمایه خویش قرار میدهند که در اثنای کار متحیر نشده و از راهی که پیش گرفته اند باز نمانند — انها حدود وظیفه را اول خیلی کوچک گرفته بعد متدرجاً آن را نمو داده دائره انرا وسعت میدهند .

— نسبت باین موسسه سلطانیه من میتوانم به آقایان محترم اطمینان کامل دهم که مطالعات لازمه قبلاً بعمل آمده و تدابیر مقتضیه برای دوام و بقاء مدرسه سلطانیه بکار رفته است .

و من امیدوارم که از حسن نیت و جدیت موسس محترم ترقیات این مدرسه روز افزون گردد . و البته در موقع عرض راپورت این جشن از مقام منیع وزارت جلیله صدور امتیاز اعطای نشان

علمی برای موسس محترم ، تقاضا خواهد شد و فعلاً از طرف اداره عکس ایشان در اطاق مدیر مدرسه نصب می شود تا چنانچه ایشان نام نیك مرحوم ضیاءالملك و مرحومه خانم سلطان الحاجیه را زنده کرده اند محبت ایشان نیز در قلوب شاگردان بی گناه این مدرسه جایگیر و در لوح سینه ها ثبت و نقش گردد .

و همچنین چنانچه ناطق محترم اشاره کردند ، ترقی شاگردان مدرسه در اثر جدیت و عشق آقای حسام زاده مدیر محترم مدرسه فوق العاده مورد تقدیر و تحسین بوده و همانطور که در راپورت قرائت شد من هم تصدیق میکنم که مدرسه در شش ماه کار دو سال را انجام داده و عملیات ایشان مورد تقدیر بوده و کارکنان اداره معارف نهایت امتنان را از آقای مدیر و سایر کارکنان مدرسه دارند و مناسفانه بواسطه اینکه شش ماه بیش نیست که آقای حسام زاده مدیریت این مدرسه را عهده دار شده اند و یکی از شرایط تقاضای صدور امتیاز مدال و نشان علمی این است که مدیر مدرسه پنج سال اقلاً مدیریت مدرسه را نموده باشد ، فعلاً نمیتوانیم برای ایشان نیز تقاضای صدور مدال یا نشان علمی بنمائیم — تا جاور برای تشویق ایشان نشان طلائی از طرف اداره تهیه و روی سینه مملو از عشق خدمت ایشان نصب میشود .

در خاتمه از عموم آقایان محترم خصوصاً دوستان مدار معظم فارس که برای قدردانی از موسس محترم و تشویق از معلمین و محصلین این مدرسه قدم رنجه فرموده اند عرض تشکر میکنم ص

سواد مراسله اداره جلیله معارف ورابورت اداره معارف فارس بوزارت جلیله معارف راجع بجشن مدرسه

نمره ۳۰۲ بتاریخ ۲۸ / ۳ / ۷ ـ

آقای مدیر مدرسه خیریه سلطانیه

مراسله نمره ۸۵ مورخه ۲۷ / ۳ / ۳۰۷ با انضمام ۱۴ ورقه رابورت شش ماهه و رابورت جشن مدرسه خیریه سلطانیه واصل جواباً اشعار میدارد که از طرف این اداره رابورت جامی با تقدیر از زحمات مؤسس محترم مدرسه و قدردانی از خدمات شما بمقام منیع وزارت جلیله متبوعه تقدیم شد که برای مزید اطلاع سوادا نرا لفاً ارسال میدارد رئیس ایالتی معارف و اوقاف فارس

[ابوالقاسم]

سواد رابورت بمقام وزارت متبوعه

نمره ۳۰۳ ۲۸ / ۳ / ۳۰۷

مقام منیع وزارت جلیله معارف و اوقاف دامت شوکته باکمال احترام بعرض میرساند که روز پنجشنبه هیفدهم خرداد مصادف با عید غدیر از طرف آقای کرامت الله خان مشیری مؤسس مدرسه خیریه سلطانیه مجلس جشنی در مدرسه منعقد و از همه رؤسای ادارات و محترمین شهر دعوت شده بود مجلس با این شکوه و

انتظام تاکنون در شیراز نظیر نداشته و نمایش شاگردان از
حیث آموزش، سرود، مارش، و نظافت و غیره) فوق العاده
حائز توجه و تقدیر حضار بوده و مجلس با تصفیق
و کف زدنها خاتمه یافت الحق موسس محترم در تهیه وسائل
پیشرفت محصلین از هیچ نوع مصارف فروگذاری نمی کند
محل مدرسه در یك باغ خوش آب و هوائی است و فعلاً محل
هیچ یك از مدارس شهر شیراز اعم از دولتی و ملی باین وسعت
و فرح انگیزی نیست لباس شاگردان همه اونیفورم که خود
موسس تهیه کرده معلمین مدرسه جوانانی تحصیل کرده و جدی
و مخصوصاً آقای حسام زاده مدیر مدرسه علاوه بر مراتب علمی
عشق مفرطی به تربیت و پیشرفت شاگردان دارد و با اینکه این
مدرسه جدید الولاده و بیش از شش ماه نیست که مفتوح شده
فعلاً قریب هشتاد نفر شاگرد دارد و شاگردان مبتدی که هیچ
درس نخوانده و مدرسه نرفته بودند در ظرف این شش ماه
بقدری خوب تحصیل کرده و تربیت شده اند که از عهده امتحانات
سال دوم بر آمدند و چیزیکه موجب امیدواری کارکنان اداره و
معارف خواهان این آب و خاك میباشد این است که تعلیم و تربیت تواماً و متواریاً
در این مدرسه پیشرفت دارد و شاگردان مدرسه دارای روح
نشیط هستند خدمتگذار در آخر جلسه حسب الوظیفه نطق ایراد
کرده موسس و مدیر و کارکنان مدرسه را بمراحم و الطاف

وزارت بناهی مستظهر و امیدوار ساخت اینک مستدعی است برای تقدیر زحمات و خدمات موسس امر بصدور اعطای نشان علمی باسم آقای کرامت الله خان مشیری فرموده و همچنین نظر بر اینکه آقای حسام زاده نازه مدیری اندوسه تعیین و انتخاب شده و تقاضای نشان بامداد علمی در حق مشار الیه با مواد نظامنامه مخصوص وفق نمی داد مستدعی است بر وسیله که اولیاء امور وزارت جلیله مقتضی بدانند از ایشان نیز اظهار قدردانی فرموده و بر تشویق و افتخار خدمتگذاران معارف بیفزایند خاتمهٔ یك ورقه از دعوت نامه باشماره از جریده گلستان که تفصیل جشن را نوشته تقدیم و چنانچه از لحاظ شریف می گذرد خوشبختانه مخدرات نیز در این جشن شرکت داشتند

(محل امضاء ریاست جلیله) ابوالقاسم

برگرام مجلس جشن — (شروع — دو ساعت بغروب

۱ — سرود اول شاگردان مدرسه ۲ — موزیك ۳ — کوچکترین شاگرد مدرسه از مهمانان تشکر میکند ٤ — دفیله یکعده از شاگردان از جلو مهمانان با ترنم موزیك ۵ — سرود دوم شاگردان مدرسه ٦ — موزیك و تنفس ۷ — قرائت خلاصه راپورت مدرسه ۸ — نمایش ورزش وزیمناستیك عده از شاگردان ۹ — موزیك و تنفس ۱۰ — اعطای جایزه شاگردان نمره ۱ و ۲ کلاسهای مدرسه در امتحانات سالیانه ۱۱ — سرود سوم شاگردان مدرسه ۱۲ — نطق اقای حکمت ۱۳ — نطق اقای فیوضات رئیس محترم معارف ۱٤ — سرود چهارم شاگردان مدرسه ۱۵ — موزیك خاتمه

تشکر کوچکترین شاگرد مدرسه از حضار

من ، کوچکترین محصل مدرسه خیریه سلطانیه از طرف نژاد نو زاد ایران مقدم فرخنده مهمانان عزیز و پدران ارجمند و صمیمی را که در این جشن فیروز افتتاح مدرسه قدم رنجه فرموده مردان اتیه وطن را با مقدم گرامی خویش مفتخر داشته اند با صدای نارسا و بیگناه خود تبریك و تهنیت میگویم و از طرف همکاران خویش ، شاگردان مدرسه سلطانیه و عموم اعضاء و کارکنان مدرسه از اقایان معظم سپاسگذاری کرده بهترین تشکرات صمیمانه را ثنا و قدوم مهمانان گرامی مینمایم —

(دو سرود از سرود های اختصاصی مدرسه سلطانیه که اهنگ
انها هم بطور اختصاص برای این مدرسه تهیه شده است)

سرود اول

بند ۱

ما کودکان — بهر ایران — باید کوشیم از دل و جان
نام وطن . دانش و فن . سازیم از جان و ورد زبان
علم و هنر . موجب فخر ما گردد . در دو جهان
سعی و عمل . رهبر ما باشد ایفر زند کیان
فخر و شرف .. مشعل ما در این راه تیره عیان
ما .. نو .. با .. و .. گان دبستان . از بهر ایران . باید کوشیم از دل و از جان — هورا
باید کوشیم از دل و از جان — هورا

بند ۲

ای جوانان .. همی هان — خیزید اینک وقت شما است
بهر وطن .. رنج و محن .. بهر جوان نیک سزا است
نام شما — عزت ما — در سایه علم بپا است
فخر سلف — عز و شرف — گر در کف ارید بجا است
رخت شرافت بجهان — ز بهنده بر پیکر ما است
ما .. نو .. با .. و .. گان دبستان . از بهر ایران .. باید کوشیم از دل و از جان هورا
باید کوشیم از دل و از جان . هورا

سرود دوم

بند ۱

ما کودکان وطن . کوشیم در علم و فن
نوبت فخر ماست . فخر ما را سزاست . نام ایران بپاست
نوبت فخر ماست ـ فخر ما را سزاست ـ نام ایران بپاست
باید کوشیم از جان ـ بهر حفظ وطنمان
علم و دانش و فن ـ ما ـ را هان رسم و شعار است
بهر حفظ وطن ـ وه ـ اینك کوشش یادگار است
بهر حفظ وطنمان میکوشیم ـ جامه فخر وشرف هان میپوشیم

بند ۲

نو باوگان ایران ـ نو زادگان جوان
موقع کار ماست . تا خدا یار ماست . نام ایران بپاست
موقع کار ماست . تا خدا یار ماست . نام ایران بپاست
جان را سازیم قربان ـ بهر خاك پاکان
تا از همت ما ـ این ـ کشور گردد آباد
گردد نام وطن ـ زین ـ همت خرم و دلشاد
ای خاك وطن و ایران ما ـ تو نی روح روان و جان ما

- آهنگ یک بند از سرود اول -

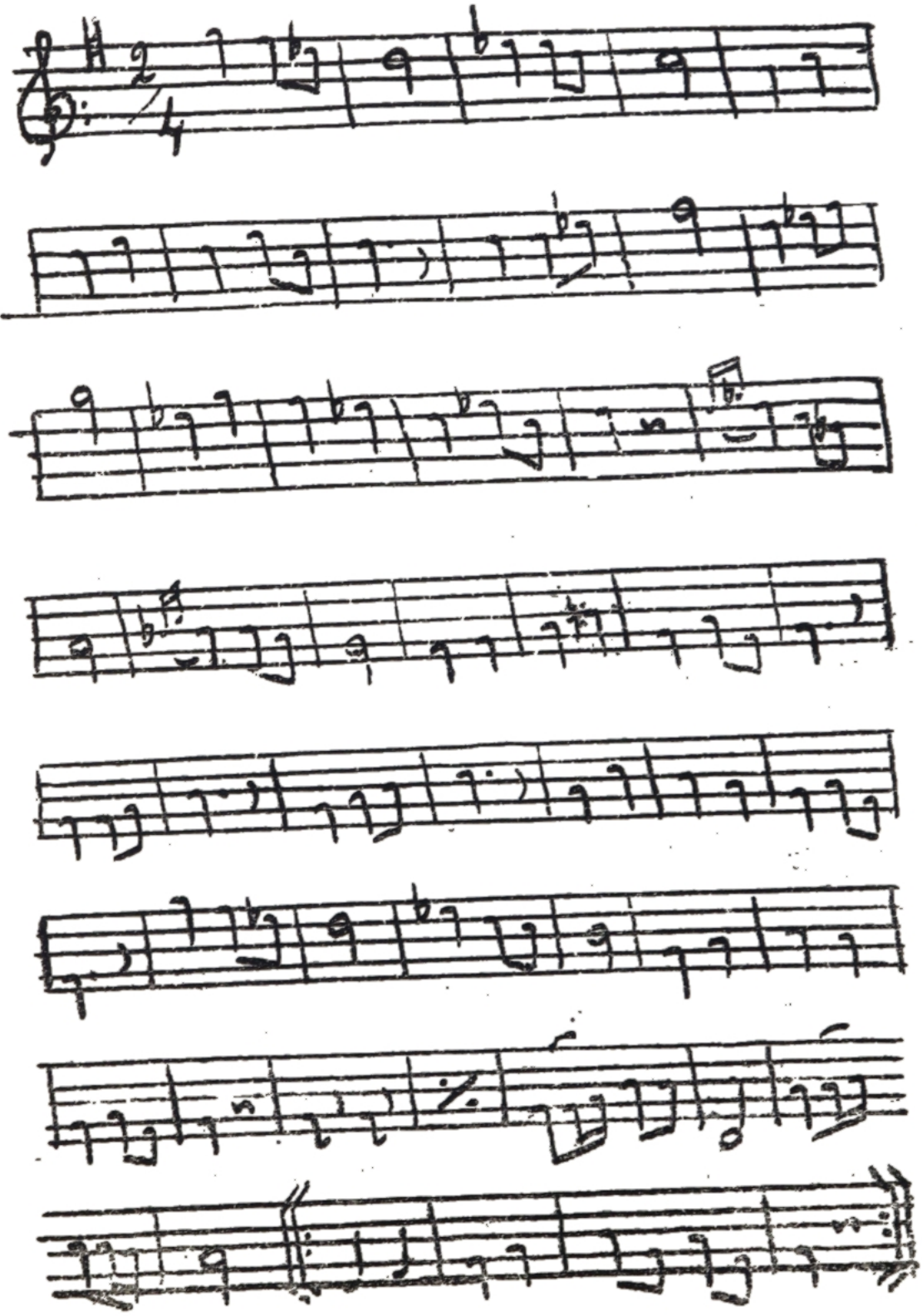

آهنگ یک بند از سرود دوم

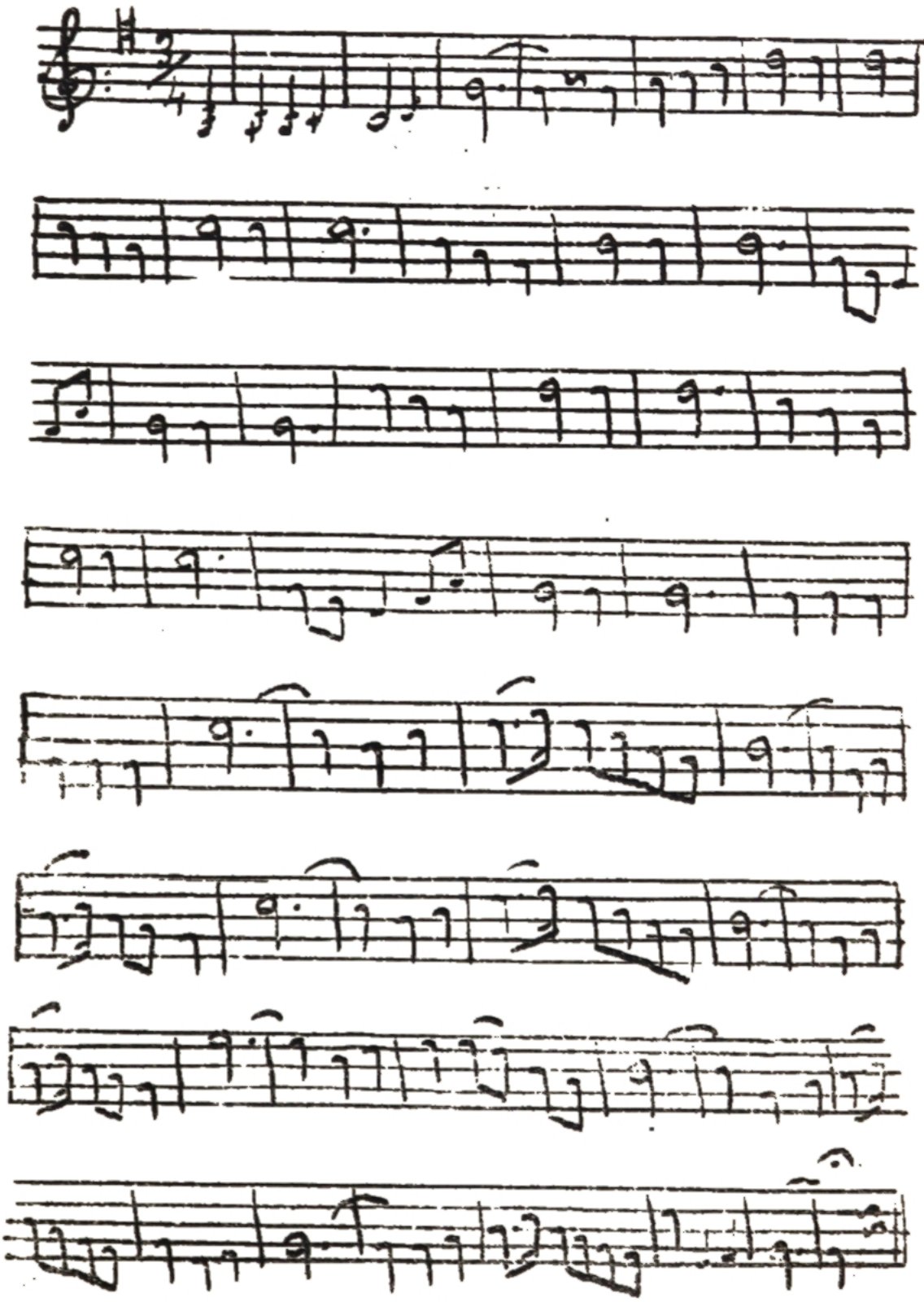

سرود هشتم

بند - ۱ -

مدرسه ای پسر خانه امید تواست دانش و معرفت دوات جاوید تواست
پس شتاب با شتاب سوی دبستان
بیا بمکتب بین چه جای زیبائی است محیط فضل و علم - کمال و دانائی است
نگر - که عزت تو در آن محیط والا است
ببین - سعادت تو در آن آینه پیدا است - پسر -
بیا بس شتاب با شتاب سوی دبستان .

مباد از مکتب خود شوی گریزان ابرویت هان نشود بخاك ریزان
« « « « نشود بخاك ریزان
پسر من - که مرگ و ذات تو در این قدم هویدا است
ز علم بیرق شرفت همیشه بر پا است - نگر - ببین
مدرسه - ای پسر خانه امید تواست دانش و معرفت دوات جاوید تواست
بیا - بس شتاب - با شتاب - سوی دبستان

فهرست منا . حات

و۴۶۲

۱ — مقدمه ۳

۲ — خلاصه شرح جشن افتتاح مدرسه ۱۷ خرداد ۷ ۳
ازصفحه ٤ تا صفحه ٦

۳ — راپورت ٦ ماهه مدرسه خیریه سلطانیه که در روز
جشن از طرف آقای حسام زاده مدیر مدرسه
قرائت شده است ازصفحه ۷ تا صفحه ۱۷

٤ — مفاد نطق آقای میرزا حسنعلی خان حکمت درروز
جشن افتتاح ازصفحه ۱۸ تا صفحه ۳۰

٥ — مفاد نطق آقای فیوضات رئیس محترم معارف در
روزجشن افتتاح ازصفحه ۳۰ تا صفحه ۳۲

٦ — سوادراپورت اداره معارف فارس بوزارت جلیله
معارف ازصفحه ۳۳ تا صفحه ۳٥

۷ — پروگرام مجلس جشن صفحه ۳۰ ۸ — تشکر کوچکترین
شاگردمدرسه ازحضارصفحه ۳٦ ۹ — دوسرود ازسرود
های اختصاصي شاگردان مدرسه سلطانیه ازصفحه ۳۷ تا
صحه ٤۰ ۱۰ صورت احصائیه مدرسه دراول تیر ۷ صفحه ٤۱